

עבודות הגבול ביהודה ושומרון

עבודת גמר לשם קבלת תואר מוסמך במדיניות ציבורית

בהנחיית ד"ר לימור סמימיאן-דרש

מגיש: רועי הרצוג, נובמבר 2018.

תקציר

הגבולות הפנימיים ביהודה ושומרון מתאפיינים בריבוי הגדרות, עמימות וזמניות. ביחידה טריטוריאלית צפופה זו, מתגוררים נציגיהם של עמים בעלי תרבות שונה וסכסוך מתמשך, החוצים גבולות בשגרה ומקיימים ביניהם ממשקים יומיומיים. במחקר זה מצאתי כי הטשטוש והארעיות של הגבול באזור הגדה המערבית, מובילים להולדתם ועיצובם של תהליכי כינון גבולות גיאוגרפיים-מדיניים, וכן של גבולות חברתיים-תרבותיים, במסגרת של עבודת גבול (Boundary-Work) (Gieryn, 1983). עבודת הגבול היא הדרך בה הסובייקט מבדיל ומבחין בחייו בין תחומים, תרבויות או מעגלי שייכות, לשם כינון גבול חברתי ביניהם. באמצעות ראיונות שקיימתי עם גורמי ביטחון שונים העוסקים בעיצוב הגבול ותצפיות על מוקדי גבול, ובהתבסס גם על הגותו של פוקו (Foucault, 1977; 2007) בדבר מנגנוני ניהול וממשול, זיהיתי והגדרתי שלוש טקטיקות של עבודות גבול המתרחשות באזורים שונים ביהודה ושומרון. טקטיקות אלה, מסייעות למצב את הגבול החברתי בין האוכלוסיות השונות, במרחב מעורב ורב-תרבותי, אשר הפך ברבות הזמן למרחב 'לימינלי קבוע' (Liminal Permanent) (Szokolczai, 2014). הניתוח האינטרדיסציפלינרי של חקר הגבולות הפיזיים (Border) המשלב מושגים מחקר הגבולות המופשטים (Boundary) שקיימתי במחקר זה, הוביל להמשגת טקטיקות חדשות, העשויות לשפוך אור על אזורי גבול מדיניים בארץ ובעולם וכן על גבולות חברתיים בין אנשים, תרבויות ורעיונות.